

Realizace vojenskopolitického programu XIV. sjezdu KSČ — základ zvyšování bojové a morální síly ČSLA

Důsledné prosazování leninské politiky mírového soužití, vyjádřené v programu XXIV. sjezdu KSČ, přispělo v minulých letech ke snížení mezinárodního napětí. Úspěšně byla zakončena třetí etapa konference o evropské bezpečnosti a spolupráci v Helsinkách. Závěrečný akt z této konference respektuje řadu iniciativních návrhů socialistických států k řešení sporných problémů mezi státy mírovými prostředky.

Podpis tohoto dokumentu představiteli socialistických i kapitalistických států potvrzuje, že svět vstoupil do nové etapy boje za mír, která bude složitější a náročnější, než byla předchozí. Imperialistické státy pod tlakem mírové politiky socialistických zemí na jedné straně přistupují k mírovým jednáním a na druhé straně kladou důraz na použití ozbrojené síly při řešení sporných problémů a snaží se svoji agresivitu přizpůsobit novým podmínkám.

Je proto přirozené, že neoddelitelnou součástí výstavby vyspělé socialistické společnosti v naší zemi je plnění vojenskopolitického programu XIV. sjezdu KSČ. Právě on zabezpečuje spolu s jednoznačnou zahraničně politickou orientací na Sovětský svaz a ostatní socialistické země nutné podmínky pro mírový rozvoj naší vlasti. Vojenská politika strany vyjadřuje svou komplexnost řadou konkrétních opa-

tření ve vztahu k ozbrojeným silám, ale současně dělá závěry i pro vnitřní a zahraniční politiku našeho socialistického státu. V duchu leninských principů výstavby socialistického státu je považována péče o obranu země za jednu z nejdůležitějších funkcí státu diktatury proletariátu. Přesto že je tento úkol základním celospolečenským úkolem, stojí v popředí zejména zabezpečování a rozvoj ozbrojených sil. V tomto smyslu sjezdové jednání vyjádřilo i nezbytnost a nezastupitelnost ČSLA při plnění tohoto programu.

XIV. sjezd Komunistické strany Československa ve svých závěrech vojenskopolitického programu zdůraznil význam obrany státu v další etapě budování socialismu a stanovil zajištění spolehlivé obrany země a socialistických vymožeností našeho lidu jako trvalý úkol celé společnosti. Sjezd uložil budovat ČSLA důsledně na leninských principech výstavby armády, jako plnou součást armád států Varšavské smlouvy. Stanovil, aby stranicko-politická práce a ideově politická výchova byly zaměřeny ke zvyšování bojové síly ČSLA, k upevňování vědomí socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu všech příslušníků Československé lidové armády.

Zajišťování náročných cílů, které vyplynuly pro ČSLA ze XIV. sjezdu KSČ, vyžadovalo v prvé řadě prohloubit vedoucí

úlohu komunistické strany v celém armádním organismu, věnovat pozornost ideovému, organizačnímu a akčnímu upevnění armádní stranické organizace.

Určující složkou jednoty strany vytvářela především jednota ideová, založená na principech marxismu-leninismu, která ovlivňuje stupeň i formy organizace a veškerou praktickou činnost strany. Její prosazování v uplynulém období bylo neoddelitelně spjata s bojem proti pravicovému oportunismu a revizionismu a současně s bojem o výchovu nového socialistického člověka. XIV. sjezd potvrdil, že proces upevňování ideové jednoty strany je dlouhodobým úkolem, jehož důležitost zvýrazňuje třídní rozdělenost světa a neustálý boj s buržoazní ideologií.

Z hlediska těchto úkolů se armádní stranická organizace výrazněji orientovala na výchovu a formování mladých lidí, kterým je svěřována obrana socialistické vlasti. Velkou pozornost věnovaly politické orgány a stranické organizace obsahu všech forem ideové výchovy s důrazem na vnitrostranickou přípravu členů a kandidátů KSČ, stranického aktivu a na zabezpečení jejich příkladnosti v MLP a PSM. Vycházely při tom ze závěru XIV. sjezdu KSČ, který zdůraznil nutnost „... klást důraz na politickoideovou přípravu komunistů a zejména funkcionářů strany, státních orgánů a společenských organizací...“.

V souvislosti s touto činností ZO KSČ vystupoval po XIV. sjezdu strany do popředí mnohem náročnější úkol v ideologické práci — účinně působit na myšlení a jednání bezpartijních vojáků. Tento úkol předpokládá nejen rozšíření nesprávných politických názorů pravicových a antisovětských sil, ale především vyžadoval neustálé vysvětlování závěrů XIV. sjezdu v oblasti vojenské politiky a získávání masy vojáků k jejímu plnění. V souladu se závěry plén ÚV KSČ v říjnu 1972 a červenci 1973 šlo především o formování třídního myšlení mladých lidí, kterým je svěřována obrana naší socialistické vlasti.

Bylo nutné jednoznačně plnit v celé armádní stranické organizaci úvodní část Stanov o internacionálním charakteru KSČ z hlediska celistvosti, obranyschopnosti naší socialistické vlasti a se zřetelem k naší odpovědnosti za obranu socialistického společenství ve Varšavské smlouvě. Z těchto hledisek bylo nutné objasňovat především mladým vojákům, že vznik světové socialistické soustavy přinesl mezi socialistické země vztahy socialistického internacionalismu, které nezahrnují jen vztahy mezi marxisticko-le-

ninskými stranami a národními oddáky dělnické třídy, ale které pronikají do všech oblastí činnosti socialistických států, tj. i do jejich zahraniční a vojenské politiky. Tato vzájemná ideologická a politická sounáležitost umožňuje nejen vzájemnou pomoc v socialistické výstavbě jednotlivých zemí, ale i nutnou společnou obranu vlasti proti agresivitě imperialismu. V ideologické práci proto stranické organizace a politické orgány zaměřovaly úsilí k tomu, aby všichni příslušníci armády pochopili zákonitou nutnost upevnění přátelství a spolupráce se Sovětskou armádou a armádami ostatních socialistických států, aby pochopili, že Varšavská smlouva, která je organizačním, politickým a ideovým výrazem proletářského internacionalismu, je zárukou naší státní i národní suverenity. Tyto myšlenky internacionálního společenství při obraně nejen naší vlasti, ale celého socialistického společenství se velmi konkrétně projevovaly při společných cvičeních vojsk Varšavské smlouvy a v každodenní spolupráci kolektivů našich jednotek a útvarů s příslušníky Střední skupiny vojsk Sovětské armády. Setkání, besedy a cvičení měly výrazný vliv nejen na upevňování internacionálních vztahů mezi našimi vojáky a příslušníky ostatních socialistických armád, ale byly i zdrojem bohatých zkušeností z výcviku, z ovládnutí nové techniky, z činnosti štábů, z politické práce, z činnosti stranických a mládežnických organizací. A právě tyto zkušenosti se staly významným přínosem k upevňování bojové a morální síly ČSLA a tím i k posilování celé Varšavské smlouvy.

Jednotu a akceschopnost armádní stranické organizace posiluje i upevňování jednoty Čechů a Slováků, v boji proti nacionalismu a šovinismu, za jednoznačné prosazování zásad socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu v bojové a politické přípravě vojsk XIV. sjezd KSČ konstatoval, že federativním uspořádáním států byl na principu marxismu-leninismu zakončen v tomto směru vývoj vztahů mezi našimi národy a ukázal, že národnostní problematiky a chyb v jejím uskutečňování se snažily využít revizionisté a antisocialistické síly. Proto výchova v duchu socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu v ČSLA je významným příspěvkem k upevňování jednoty armádní stranické organizace, i k posilování československé státnosti.

Současně s úsilím o zkvalitňování úrovně ideologické a politickovýchovné práce rozvíjela armádní stranická orga-

nizace i činnost organizátorskou. Její zlepšování při plnění linie XIV. sjezdu KSČ postavilo do popředí úkol zvýraznit konkrétní vojenskopolitické závěry sjezdu a jejich uplatňování mezi vojáky a veliteli. Šlo především o sjednocování úsilí velitelů, politických orgánů a ZO KSČ při posilování bojeschopnosti ČSLA. Podmínky k realizaci závěrů XIV. sjezdu KSČ v armádní stranické organizaci vytvářely vedle Stanov strany i nové Směrnice pro práci politických orgánů v ČSLA a Směrnice pro práci organizací KSČ v ČSLA. Jejich vydání dokumentovalo požadavek nové kvality stranickopolitické práce po sjezdu a sledovalo další upevňování vedoucích úloh strany v armádě. Oba tyto dokumenty nově formulovaly postavení, místo, úlohu a obsah činnosti politických orgánů a stranických organizací v ČSLA.

Nové směrnice především zdůraznily význam Stanov strany pro rozvoj armádní stranické organizace a precizovaly ty úkoly, které přináší prostředím ozbrojených sil. Byl zdůrazněn význam politických orgánů a jejich odpovědnost za výstavbu a fungování armádní stranické organizace a mládežnické organizace a za stranickopolitickou práci. Zároveň směrnice zvýraznily i řadu vojenskoadministrativních funkcí těchto orgánů, které vyplývají z řádů, předpisů a rozkazů velitelů. Toto přesné vymezení vytváří současně lepší podmínky pro využívání kolektivních zkušeností ze stranické i vojenskoodborné činnosti. Směrnice pro práci ZO KSČ v ČSLA i Směrnice pro práci politických orgánů v ČSLA tak vyjádřily základní požadavky na všestranný rozvoj vnitrostraního života, který byl nezbytnou podmínkou realizace sjezdové linie v ozbrojených silách. Plnění těchto požadavků vytvářelo zábranu proti formalismu a byrokratickým metodám v činnosti jak jmenovaných politických orgánů, tak i v celé armádní stranické organizaci.

Konkretizace vojenskopolitické linie KSČ, vyjádřená v závěrech XIV. sjezdu KSČ, je obsažena v rozkazech, nařízeních a směrnicích ministra národní obrany a náčelníka HPS ČSLA. Velení armády při realizaci politiky strany kladlo v první řadě důraz na uplatňování závěrů marxisticko-leninské vojenské vědy v bojové a politické přípravě vojsk. Značnou pozornost věnovalo zavádění nejmodernější bojové techniky a jejímu ovládnutí v praktické bojové činnosti. Základem moderní vybavenosti naší armády se stala úzká spolupráce se Sovětskou armádou, která předávala nejen nejnovější vojenskou techniku, ale i praktické zkušenosti z jejího ovláda-

ní. Za pomoci Sovětského svazu vzrostla v uplynulých pěti letech palebná a úderná síla naší armády. Modernizaci řešily nejen PVOS a letectvo, ale nebývale se zvýšila palebná síla, manévrovost a odolnost i pozemních vojsk. Při řízení bojové činnosti se začala šířící uplatňovat výpočetní technika, která významně ovlivnila a zefektivnila činnost štábů. Současně se zaváděním nové výzbroje byla souběžně rozvíjena nebývalým tempem i učebně výchovná základna.

Zavádění nové techniky a její mistrné ovládnutí úzce navazuje na všestrannou komunistickou a vojenskou výchovu vojáků. Nezbytným předpokladem plnění třídních a internacionálních úkolů při obraně socialismu je vysoká morálně politická hodnota všech příslušníků armády. Jde o nepřetržitý výchovný proces, který neskončil obnovou základních leninských principů v životě armády po krizových letech 1968–69, ale který byl cyklicky opakován a rozvíjen v přípravě jednotlivých ročníků vojáků základní služby i jejich velitelů. Proto XIV. sjezd KSČ položil takový důraz na ideovou výchovu občanů i ve vztahu k uvědomělé obraně socialistické vlasti. Konkrétní podobu tomuto úsilí dalo plenární zasedání ÚV KSČ v říjnu 1972 svým úkolem formovat nového člověka – uvědomělého budovatele a obránce socialismu. Ideová výchova našich vojáků nesledovala jen upevňování a rozvíjení jejich kladných rysů, ale z hlediska třídně rozděleného světa především přispívala k formování jejich správné třídní orientace. Na tuto významnou výchovnou funkci armády pro značnou část naší mužské populace poukázalo i zasedání ÚV KSČ v červenci 1973, když zdůraznilo, že právě prostředím armády, náročná fyzická a odborná příprava, soustavné ideové výchovné působení v duchu vědeckého světového názoru výrazně ovlivňují zrání mladého člověka nejen z hlediska obrany země, ale i z hlediska jeho úkolů při výstavbě socialistické společnosti.

Ideologická práce v naší armádě v duchu linie XIV. sjezdu KSČ se stala základním nástrojem politického vlivu a vedení příslušníků armády. Tato práce postupně přispěla k tomu, že u naprosté většiny příslušníků ČSLA pevně zakotvily základní hodnoty socialismu, že se upevnil jejich světový názor a komunistické přesvědčení, jejich třídní uvědomění.

Významnou roli při zabezpečování bojové pohotovosti a v přípravě vojáků k plnění základních úkolů vojenské politiky strany sehrál velitelský sbor. Závěry XIV. sjezdu v tomto směru navázaly na

výsledky dosažené v jeho přípravě v období konsolidace a zvýraznily nutnost neustálé obnovy jeho třídně politickou základnu, kádrově jej posiloval mladými dělníky a rolníky a soustavně zvyšovat jeho odbornou a politickou připravenost. Tyto úkoly vystoupily zvláště do popředí v souvislosti s očistou velitelského sboru. Odchod té jeho části, která v krizových letech byla zasažena pravicovým oportunismem, přispěl k upevnění jeho morálně politické jednoty a zvýšil jeho připravenost k plnění náročných úkolů XIV. sjezdu KSČ. Nutná kádrová opatření však také prohloubila řadu problémů, které vyplynuly z nedostatečné pozornosti doplňování velitelského sboru v předchozích letech na nejnižších důstojnických funkcích. Proto byla v první řadě v souvislosti s realizací závěrů XIV. sjezdu KSČ urychleně přijata mimořádná opatření ke kádrovému a třídnímu upevnění velitelského sboru. Vláda ČSSR schválila zřízení ročních důstojnických škol pro absolventy středních škol a především dvouletých důstojnických škol pro přípravu mladých velitelů. V průběhu studia frekvenci absolvovali středoškolská studia a zároveň se připravovali na funkce velitelů čet a rot, které měli plnit během další činné služby. Pozornost vojenských i civilních stranických orgánů byla soustředěna především na mladé členy a kandidáty strany a svazáky, kteří mají zájem o vojenské povolání. První běhy škol zahájily na podzim roku 1971 a do praxe nastupují jejich absolventi jako důstojníci v další činné službě od roku 1973. Nejlepší z nich po nutné praxi dostávají příležitost doplnit si vojenskoodborné znalosti studiem na vysokých vojenských školách a stát se důstojníky z povolání ČSLA.

Vedle doplňování nejnižších článků velitelského sboru byla soustavně věnována pozornost i výběru kádrů do řídicích velitelských a náčelníckých funkcí. V duchu usnesení PUV KSČ ze 6. 11. 1970 byla při tom vždy uplatňována zásada jednoty političnosti, odbornosti, osobních kvalit a předpokladů velitelů být politickými vedoucími svých podřízených. Výraznější pozornost byla z tohoto hlediska věnována i přípravě kádrových rezerv. V tomto směru sehrály významnou úlohu vojenské školy, které byly přebudovány a přizpůsobeny současným potřebám armády, vyplývajícím z úkolů vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Na ucelenou soustavu středních vojenských škol navázala ucelená soustava vysokých vojenských škol, které připravují inženýrské, štábní a politické pracovníky pro útvary a svazky naší lidové armády.

Náročnost a složitost soudobé vojenské techniky i její příští vývoj kladou zvýšené požadavky nejen na vojáky, ale především na velitelské, technické i politické orgány. Proto v souvislosti s realizací závěrů XIV. sjezdu byl kladen takový důraz na jejich odbornou, pedagogickou a metodickou přípravu nejen na vojenských školách, ale i na zdokonalování obsahu a forem velitelské přípravy. Smyslem a cílem těchto opatření bylo rozvíjet vojenskoteoretické a vojenskotechnické myšlení velitelského sboru a vytvářet tak zároveň dostatečný prostor pro podněty k zabezpečování úkolů vysoké bojové pohotovosti. Správnost této cesty potvrzují nejen vystoupení jednotek a útvarů naší lidové armády na řadě společných cvičení v rámci Varšavské smlouvy, ale i praktické výsledky každodenního výcviku.

Plnění linie XIV. sjezdu KSČ v armádě v duchu pléna ÚV KSČ z listopadu 1974 komplexně zhodnotila celoaarmádní porada předsedů ZO KSČ v lednu 1975. Rozbor na tomto shromáždění potvrdil, že komunisté v armádě nejen dodržovali taktický postup stanovený sjezdem, ale že se aktivně spolupodíleli i na jeho konkretizaci v každé základní organizaci, v každé vojenské jednotce.

Základní směrnice XIV. sjezdu KSČ rozpracovaná na jednotlivých plenárních zasedáních ÚV KSČ orientovala armádní stranickou organizaci k plnění hlavních úkolů vojenské politiky KSČ. Celoaarmádní porada předsedů ZO KSČ kriticky posoudila dosažené výsledky v ČSLA a zdůraznila, že především díky soustavné péči vedení strany o problematiku obrany socialistické vlasti stala se naše lidová armáda v uplynulých letech opět pevnou součástí Varšavské smlouvy a spolu se Sovětskou armádou a ostatními socialistickými armádami spolehlivě zabezpečuje západní hranici socialistického společenství. Přiznání hospodářské výsledky v těchto letech umožnily, aby k plnění tohoto náročného úkolu byla vybavena nejmodernější bojovou technikou, která jí umožňuje plnit tento náročný internacionální úkol při obraně socialismu.

Důsledná ideová výchova vojáků i velitelů přispěla nejen k překonávání a paralyzování vlivu pravicových a antisocialistických sil, ale stala se základem vlastenecké a internacionální výchovy mladých občanů našeho státu. Jejich politické postoje nejlépe dokumentuje vystoupení našich jednotek na spojeneckých cvičeních a široká vlna iniciativy rozvíjená mezi našimi vojáky ke 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou. Výsledky socialistického soutěžení

v tomto jubilejním roce nejvýrazněji ovlivnily konkrétní plnění úkolů armády. V duchu kritické analýzy plněna ÚV KSČ z listopadu 1974 i celoarmádní porada předsedů ZO KSČ ukázala na řadu rezerv. Upozornila na nutnost upevňování vojenské kázně a organizovanosti života vojsk jako základního předpokladu ke zvyšování bojové připravenosti ČSLA, na další politicko-morální a psychologické zocelení vojáků a vojenských kolektivů, jehož výrazem je mistrné ovládání zbraní a bojové techniky, na racionalizaci a zefektivnění řídicí činnosti při velení a výchově vojsk.

Vzestup kvality naší lidové armády v uplynulých letech přinesl nejen uznání našich spojenců ve Varšavské smlouvě, ale projevilo se i výrazným zvýšením její autority u stranických a státních orgánů i mezi občany naší socialistické republiky. Jednání celoarmádní porady předsedů ZO KSČ v lednu 1975 i další celoarmádní stranické aktivity, které rozpracovávaly linie XIV. sjezdu KSČ, potvrdily, že pozitivní výsledky uplynulých pěti let byly dosahovány díky výraznému upevňování vedoucí úlohy strany v ČSLA. Komunisté v duchu Stanov strany, Směrnic pro práci organizací KSČ v ČSLA a Směrnic pro práci politických orgánů rozvíjeli aktivitu a iniciativu při zabezpečování bojové pohotovosti a současně posuzovali výsledky své činnosti. Tímto leninským přístupem k vojenským úkolům XIV. sjezdu KSČ sjednotili armádní stranickou organizaci, vytvořili z ní organizaci bojovou, ztotožněnou s vojenskou politikou strany a připravenou tuto politiku v čele všech vojáků realizovat. Svým úsilím ve všech

oblastech stranické činnosti armádní stranická organizace výrazně přispěla ke zvyšování bojové síly ČSLA a tím i zvýšení bojové síly celého socialistického společenství. Vojenská síla Varšavské smlouvy tak i za podpory našich ozbrojených sil přispívá k paralyzování agresivních sil imperialismu a vytváří příznivé vnější podmínky pro výstavbu vyspělé socialistické společnosti v naší vlasti a pro mír v Evropě i ve světě.

V současné době celá naše společnost žije problémy XV. sjezdu KSČ. Při této příležitosti hodnotí, jak se podařilo splnit závěry XIV. sjezdu. Dosažené výsledky v ekonomické, politické a ideologické oblasti potvrdily správnost a opodstatněnost vytyčované linie. Období mezi XIV. a XV. sjezdem KSČ bylo naplněno činnou prací naprosté většiny našich občanů, kteří pod vedením komunistů překonávali nejen následky krizových let, postupně řešili problémy nahromaděné již na přelomu let šedesátých, ale především svou iniciativou přispěli ke splnění náročného programu XIV. sjezdu strany a vytvořili tak spolehlivou základnu dalšího rozvoje vyspělé socialistické společnosti v naší zemi.

Svůj vklad do tohoto úsilí vložila i naše armáda. Pod vedením strany obnovila leninské principy své výstavby a stala se opět pevným nástrojem socialistického státu. Po boku Sovětské armády a armád ostatních socialistických států ve Varšavské smlouvě zajišťuje spolu s aktivní mírovou zahraniční politikou socialistického společenství mírové podmínky pro výstavbu socialismu v naší zemi.